

Arkivsak-dok. 12/00129-30
Saksbehandler Trond Schrader Kristiansen

Saksgang
Fylkesutvalget

Møtedato Saknr
08.12.2015

UTTALELSE TIL FORSLAG OM ENDRING AV ENERGILOVEN

Fylkesrådmannens forslag til vedtak

1. Vest-Agder fylkeskommune slutter seg til de foreslåtte endringene i energiloven.
2. Vest-Agder fylkeskommune ønsker at det ved alle nye konsesjoner for utenlandsforbindelser for strøm også utredes for samtidig legging av datafiber.

Vedlegg

1. Høringsnotat: Forslag til endringer i energiloven, OED
2. Innspill: Kraftutveksling med Europa mot 2050
3. Saksprotokoll FU, Sak 151/14
4. FU Sak 151/14: Innspill til Energimeldingen: Kraftutveksling med Europa mot 2050
5. Apendix: Kraftutveksling med Europa mot 2050

Bakgrunn for saken

Olje- og energidepartementet foreslår i et høringsnotat (vedlegg 1) å gjøre endringer i energiloven (lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m.). Departementet foreslår to endringer i loven. Den første endringen (§ 4-2 første ledd) åpner for at andre enn Statnett kan eie og drive utenlandsforbindelser for strøm. Den andre endringen gjelder (§ 4-2 tredje ledd) at aktører som planlegger nye utenlandsforbindelser ikke lenger snarest skal informere departementet om sine planer.

Rammevilkårene for utenlandsforbindelser for strøm er viktige når det gjelder kraftutveksling med Europa. Kraftutveksling blir omtalt i Regionplan Agder 2020 som et av hovedsatsningsområdene for landsdelen. På oppdrag fra Vest- og Aust-Agder fylkeskommuner fikk Adapt Consulting i 2014 i oppgave å gi innspill til en nasjonal strategi med bakgrunn i Regionplans Agder 2020s målsettinger. Dette ble gjort i samarbeid med en bredt sammensatt faggruppe. Faggruppen bidro med innspill og vurderinger til arbeidet. I faggruppen deltok representanter fra Agder Energi, Sira Kvina, Sintef/Cedren, Elkem, Zero, LVK og Listerrådet.

Gjennom faggruppen kom derfor synspunktene til de viktigste regionale interessentene og nasjonale kompetansemiljøene knyttet til kraftutveksling til uttrykk. Under Arendalsuka 2014 ble arbeidet presentert i form av to rapporter (Vedlegg 2 og 5). Følgende anbefalinger til norsk energipolitikk ble her presentert:

Hovedanbefalinger:

1. Norge må aktivt selge og posisjonere norske ressurser i forhold til EU
2. Norske fornybare ressurser må i større grad brukes i Norge
3. Eksisterende, regulerbare ressurser må videreutvikles først

Generelle anbefalinger:

1. Samfunnsøkonomisk lønnsomme utenlandskabler må bygges ut
2. Det må tilrettelegges for nye handelssløsninger over kablene
3. Norge bør vektlegge balanse mellom produksjon, forbruk og kraftutveksling
4. Norge må jobbe for en offensiv klimapolitikk der forurenser betaler
5. Norges energi- og klimamål bør tallfestes, og det bør etableres milepæler og kontrollstasjoner
6. Vertskommuner må få ta del i verdiskapingen og utbyggingen av lokale ressurser

3. desember 2014 behandlet Fylkesutvalget anbefalingene i FU Sak 151/14: *Innspill: Kraftutveksling med Europa mot 2050* (Vedlegg 3 og 4). Disse ble enstemmig vedtatt (med unntak av FrPs to stemmer til punkt 5. under generelle anbefalinger).

Vedtakene og innspillene ble oversendt Olje- og energidepartementet som innspill til den kommende energimeldingen.

De foreslåtte endringene i energiloven omhandler tema som Vest-Agder fylkeskommune, gjennom sitt engasjement med oppfølging av Regionplan Agder 2020 har engasjert seg i. Derfor ønsker Vest-Agder fylkeskommune å uttale seg til høringsnotatet om endringene i energiloven.

Saksopplysninger

Under er utdrag fra departementets høringsnotat om endringer i energiloven vedrørende etablering av utenlandsforbindelser fremstilt:

Om at andre enn Statnett kan eie og drive utenlandsforbindelser for strøm

Departementet foreslår å endre energiloven § 4-2 første ledd, slik at andre aktører enn den systemansvarlige og foretak hvor denne har bestemmende innflytelse kan eie og drive utenlandsforbindelser.

Et mer mangfoldig aktørbilde vil kunne drive frem flere prosjekter for sammenlikning og i konkurranse med hverandre. Konkurranse mellom prosjektutviklere vil kunne fremme nye handelsløsninger og teknologiske valg, samtidig som det kan virke skjerpene og bidra til en mer kostnadseffektiv utbygging av utenlandsforbindelser. Det er store kostnader knyttet til å etablere utenlandsforbindelser. Ved å tillate at flere aktører eier og driver utenlandsforbindelser, vil både risiko for og finansiering av store investeringer fordeles på flere aktører.

Om ikke lenger å snarest informere departementet

Departementet foreslår å fjerne informasjonsplikten, nedfelt i energiloven § 4-2 tredje ledd. Informasjonsplikten ble innført for å sikre departementet en oversikt over prosjekter under planlegging, slik at konkurrerende prosjekter inngikk i vurderingen av den enkelte konsesjonssøknad og slik at den samfunnsøkonomiske vurderingen ble mest mulig fullstendig. Departementets vurdering er at dette behovet ivaretas på andre måter enn gjennom informasjonsplikten. Ved å fjerne bestemmelsen oppnås i tillegg en viss forenkling og unødvendige tolkningsspørsmål rundt informasjonspliktens omfang og innhold kan unngås.

Systemansvarliges (Statnetts) rolle

Selv om eierskapsbegrensningene i energiloven § 4-2 fjernes, legger departementet til grunn at Statnett også i fremtiden vil ha en sentral og ledende rolle når det gjelder eierskap og drift av nye utenlandsforbindelser. Ved å fjerne eierskapsbegrensningene legges det imidlertid i større grad til rette for at også andre aktører kan utvikle og gjennomføre denne type prosjekter.

For andre prosjektutviklere enn den systemansvarlige kan det i den samfunnsøkonomiske lønnsomhetsvurderingen være krevende å redegjøre blant annet for behovet for innenlandske nettinvesteringer og endringer i systemdriftskostnader. Det er den systemansvarlige som har det overordnede ansvaret for at kraftsystemet driftes og utvikles på en samfunnsmessig rasjonell måte. Det er derfor nødvendig at systemansvarlig bistår andre prosjektutviklere i utformingen av konsesjonssøknaden.

Myndighetenes rolle

Gjennom konsesjonsbehandlingen vil myndighetene fremdeles ha kontroll over hvilke prosjekter som gis konsesjon. En grundig gjennomgang og helhetlig avveining av samfunnets kostnader og nytte vil fortsatt ligge til grunn for departementets vurdering av om konsesjon skal gis.

I konsesjonsbehandlingen vil departementet [...] gjennomgå konsesjonssøkers vurdering av den samfunnsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet, og sikre at alle samfunnsmessige nyttevirksomheter og kostnader er vurdert før en eventuell konsesjon gis.

Vurderinger

Fylkesrådmannen er positiv til de vurderinger rundt endringer av energiloven som departementet legger frem. Fylkesrådmannen ønsker særlig å legge vekt på at de foreslåtte endringene kan være med på å oppfylle deler av de målsettingene som Vest-Agder fylkeskommune tidligere har gitt uttrykk for i FU sak 151/14. Skal derimot de foreslåtte endringene i energiloven få de ønskede resultater vil det kreves oppfølging fra myndighetene.

Fylkesrådmannen mener at det er spesielt viktig at bare samfunnsøkonomiske positive mellomlandsforbindelser får konsesjon. Dette krever at myndighetene nøye passer på at nasjonale helhetlige interesser blir ivaretatt. Dette gjelder særlig i forhold forvaltningen naturmiljøet og kraftressursene, men gjelder også det at nye mellomlandsforbindelser skal gi størst mulige klimamessige gevinster. Fylkesrådmannen savner et sterkere fokus på akkurat de mulige positive klimamessige effektene nye utenlandsforbindelser faktisk kan gi.

Vest-Agder fylkeskommune har tidligere vært klare på at for å etablere nye handelsløsninger for strøm mellom Norge og andre land må myndighetene ta en aktiv posisjon. En hovedgrunn til at mellomlandsforbindelser er økonomisk attraktive er den storstilte satsingen på sol og vind i våre naboland. Dette fører til at våre naboland vil ha behov for lagring av overskuddskraft i perioder med mye vind og sol, mens de vil ha behov for back up i perioder med lav egenproduksjon. Det er derfor viktig at norske myndigheter tar en mer aktiv rolle for å få en god langsiktig forvaltning av våre naturressurser samtidig som vi støtter opp under våre nabolands mål om økt fornybar kraftproduksjon.

Fylkesrådmannen ønsker å minne om FU sak 151/14 hvor det bl.a. står at *Norge bør vektlegge balanse mellom produksjon, forbruk og kraftutveksling*. Nye utenlandsforbindelser for strøm vil ikke være eksportløsninger for norsk fornybart kraftoverskudd. Disse forbindelsene vil først og fremst stå for utveksling av kraft. Det er viktig å merke seg at når det gjelder den nye mellomlandsforbindelsen mellom Norge og Tyskland (Nord Link) vil denne forventet å gå i null i betydningen eksport/import over et år. Derfor mener fylkesrådmannen at endringer i energiloven må følges opp med endringer også innenfor andre områder av norsk energipolitikk. Fylkesrådmannen mener da at FUs vedtak om at *Norske fornybare ressurser må i større grad brukes i Norge* må bli tillagt vekt.

For Sørlandet med et kraftoverskudd tilsvarende over halvparten av det nasjonale overskuddet er det spesielt viktig at det utformes en nasjonal politikk som tar inn over seg behovet for verdiskaping bygd på vårt overskudd av fornybarkraft. Dette vil være viktig for å etablere nye grønne arbeidsplasser både regionalt og nasjonalt.

På Sørlandet har det i det siste vært en økt oppmerksomhet rundt muligheten av å bruke vårt fornybare kraftoverskudd til å etablere grønne datasentre. Skal vi i Norge bli aktuelle for denne typen investeringer trenger vi flere datafiberforbindelser med utlandet. Datafiberforbindelser er ikke bare viktig for å få etablert nye grønne næringer men er viktig for hele nasjonen. 85 % av Norges utenlandske datatrafikk har frem til nå gått gjennom en fiberforbindelse via Sverige.

Fylkesrådmannen mener derfor at det i fremtiden, når det gjelder konsesjonssøknader for alle nye mellomlandsforbindelser for strøm, må bli pålagt at det blir gjort vurderinger om legging av datafiber samtidig. Videre mener fylkesrådmannen at disse utredningene blir gjort utfra en teknologisk, en bedriftsøkonomisk og en samfunnsøkonomisk vurdering. Dette er spesielt viktig fordi det har vist seg at å etablere nye datafiberforbindelser sammen med mellomlandsforbindelser for strøm gir betydelige økonomiske fordeler.

Kristiansand, 20. november 2015

Kristin Tofte Andresen
fylkesrådmann

Kenneth Andresen
regionalsjef